

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 grudnia 2019 r.

Pozycja 270

POSTANOWIENIE z dnia 16 października 2019 r. Sygn. akt Ts 2/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej C.G. w sprawie zgodności:

art. 292 w związku z art. 172 § 1 w związku z art. 285 § 1 i 2 w związku z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, ze zm.) rozumianych w ten sposób, że „umożliwiły nabycie przed wejściem w życie art. 305¹-art. 305⁴ kc w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przez przedsiębiorcę przesyłowego lub Skarb Państwa, w sytuacji, w której nie wydano decyzji na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 1985 roku o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (art. 75 ust. 1 według oznaczenia w tekście pierwotnym ustawy) lub art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami”, z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 1 i 2; art. 37 ust. 1 i art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 21 grudnia 2018 r. (data nadania) C.G. (dalej: skarżący) wystąpił z żądaniem na tle następującego stanu faktycznego:

Skarżący 25 lipca 2014 r. wniósł o ustanowienie na nieruchomości stanowiącej jego własność odpłatnej służebności przesyłu, polegającej na eksploatacji sieci przesyłowej należącej do Enea Operator Sp. z o.o.

Sąd Rejonowy w P. Wydział I Cywilny postanowieniem z 10 października 2017 r. (sygn. akt [...]); dalej: postanowienie Sądu Rejonowego) oddalił wniosek skarżącego uznawszy, że Energetyka Poznańska S.A. (poprzednik prawny uczestnika postępowania – Enea Operator Sp. z o.o.), jako posiadacz w dobrej wierze, nabyła przez zasiedzenie, z dniem 31 grudnia 1994 r., służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności prze-

syłu. Natomiast w przypadku przyjęcia złej wiary posiadacza, termin ten upłynąłby 31 grudnia 2004 r.

Powyższe orzeczenie zostało zmienione, w zakresie zasądzonych kosztów postępowania, postanowieniem Sądu Okręgowego w P. Wydział XV Cywilny Odwoławczy z 17 sierpnia 2018 r. (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie Sądu Okręgowego).

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 1 sierpnia 2019 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: sprecyzowanie, czy skarżący kwestionuje również konstytucyjność art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145; dalej: k.c.); wskazanie, jakie konstytucyjne prawa lub wolności skarżącego wynikają z powołanych w *petitum* skargi konstytucyjnej wzorców kontroli i w jaki sposób zostały one naruszone przez zakwestionowane przepisy; uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanych przepisów ze wskazanymi prawami lub wolnościami skarżącego; doręczenie oryginału lub poświadczonego za zgodność z oryginałem odpisu i czterech kopii: pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, a także do reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, a także postanowienia Sądu Rejonowego oraz dokumentu poświadczającego datę doręczenia postanowienia Sądu Okręgowego.

W piśmie procesowym z 19 sierpnia 2019 r. (data nadania) skarżący usunął braki formalne skargi.

Skarżący wskazuje, że wykładnia kwestionowanych przepisów, przyjęta w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, zgodnie z którą możliwe jest zasiedzenie przez przedsiębiorstwo energetyczne służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (która została wprowadzona do systemu prawnego dopiero 3 sierpnia 2008 r. przez ustawę z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 116, poz. 731) narusza podstawowe reguły wykładni, pomija wolę ustawodawcy oraz uchybia zasadzie niedziałania prawa wstecz określonej w art. 3 k.c. Skarżący podkreśla, że retroaktywne stosowanie powyższej wykładni jest niezgodne z zasadą lojalności Państwa względem obywateli, ponieważ dopuszcza ona bieg terminu zasiedzenia przeciwko właścicielowi nieruchomości w sytuacji, w której przed 2008 r. nie przysługiwało mu żadne skuteczne roszczenie mogące przerwać ten bieg.

Wskutek powyższego, zdaniem skarżącego, wykładnia Sądu Najwyższego narusza prawo własności, zasady demokratycznego państwa prawnego, proporcjonalności oraz równości.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono następujące przepisy:

– art. 292 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145; dalej: k.c.) o następującej treści:

„Służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio”;

– art. 172 § 1 k.c. o następującej treści:

„Posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie)”;

– art. 285 § 1 i 2 k.c. o następującej treści:

„§ 1. Nieruchomość można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości (nieruchomości władającej) prawem, którego treść polega bądź na tym, że właściciel nieruchomości władającej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań, bądź też na tym, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie wolno wykonywać określonych uprawnień, które mu względem nieruchomości władającej przysługują na podstawie przepisów o treści i wykonywaniu własności (służebność gruntowa)”;

„§ 2. Służebność gruntowa może mieć jedynie na celu zwiększenie użyteczności nieruchomości władającej lub jej oznaczonej części”;

– art. 352 § 1 k.c. o następującej treści:

„Kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności”.

3. Trybunał stwierdza, że skarga konstytucyjna spełnia przesłanki warunkujące przekazanie jej do rozpoznania merytorycznego, gdyż:

1) została sporządzona w imieniu skarżącego przez radcę prawnego (art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK);

2) skarżący:

a) wyczerpał przysługującą mu drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), albowiem wyrok Sądu Okręgowego w P. Wydział XV Cywilny Odwoławczy z 17 sierpnia 2018 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocny i nie przysługują od niego żadne zwykłe środki zaskarżenia;

b) dochował terminu wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK);

c) prawidłowo określił przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK), wskazując, które konstytucyjne prawa i wolności i w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK) oraz przedstawił w tym zakresie stosowne uzasadnienie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

4. W ocenie Trybunału analizowana skarga konstytucyjna nie jest obciążona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, zaś sformułowane w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.